

## نقش آزادی یادگیری در پیش‌بینی پیوند به مدرسه و خوش‌بینی تحصیلی در دانش آموزان دوره دوم متوسطه

انار مرادی<sup>۱</sup>

<sup>۱</sup> کارشناسی ارشد برنامه ریزی درسی، دانشگاه پیام نور، واحد تهران جنوب، تهران، ایران

### چکیده

پژوهش حاضر به منظور بررسی نقش آزادی یادگیری در پیش‌بینی پیوند به مدرسه و خوش‌بینی تحصیلی در دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه انجام شد. روش پژوهش توصیفی از نوع همبستگی بود. جامعه آماری تحقیق کلیه دانش‌آموزان دختر دوره دوم متوسطه شهر سمنان در سال تحصیلی ۱۴۰۳-۱۴۰۴ بودند که به روش نمونه‌گیری دردسترس تعداد ۱۵۰ نفر به عنوان نمونه آماری انتخاب شدند. ابزار گردآوری داده‌ها شامل پرسشنامه آزادی یادگیری، پرسشنامه خوش‌بینی آموزشی و پرسشنامه پیوند به مدرسه بود. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از آزمون ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون تک متغیره با نرم افزار آماری SPSS نسخه ۲۱ استفاده شد. براساس یافته‌ها بین آزادی یادگیری با پیوند به مدرسه ( $r=0/417$ ;  $p<0/01$ ) و خوش‌بینی-تحصیلی ( $r=0/490$ ;  $p<0/01$ ) در دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد. همچنین نتایج رگرسیون نشان داد که ۱۷/۳ درصد از پیوند به مدرسه و ۲۴ درصد از خوش‌بینی تحصیلی دانش‌آموزان از طریق آزادی یادگیری تبیین می‌شود ( $p<0/01$ ). نتایج به دست آمده بر اهمیت توجه به آزادی یادگیری به عنوان یکی متغیرهای تاثیر گذار بر پیوند به مدرسه و خوش‌بینی تحصیلی در دانش‌آموزان تاکید دارد.

**واژه‌های کلیدی:** آزادی یادگیری، پیوند به مدرسه، خوش‌بینی تحصیلی

## ۱. مقدمه

امروزه توجه به امور تحصیلی دانش‌آموزان از جمله نیازهای اساسی هر جامعه‌ای است (نظری‌نیا و همکاران، ۱۴۰۱). در این خصوص یکی از عوامل مورد توجه موضوع آزادی یادگیری<sup>۱</sup> است. اصطلاح آزادی یادگیری از جمله واژگانی است که کمتر به آن پرداخته شده است، ماهیت آزادی یادگیری بر این مبنا استوار است، که اصولاً فرایند یاددهی و یادگیری در راستای میل و علاقه یادگیرنده قرار نگرفته باشد، آموزش از اثربخشی مناسبی برخوردار نخواهد بود (هرنیچ، ۲۰۲۳<sup>۲</sup>)، به عبارت دیگر در یک نظام آموزشی ناکارآمد، دانش‌آموزان الزاماً باید مصادیقی را یادگرفته و یا حفظ نمایند، که اولاً هیچ علاقه‌ای به آن ندارند و دوم اینکه احتمال کارآمدی برای آنها در آینده وجود نداشته باشد، بنابراین در یک دور و تسلسل آموزشی، نظام یاددهی-یادگیری، دانش‌آموزان را ملزم می‌سازد تا محتوایی را بیاموزند که خود هیچ علاقه‌ای به آن نداشته و با آنچه که پیرامون آن هدف‌گذاری می‌نمایند، فاقد سنخیت می‌باشد (عزیزپور، ۱۳۹۸)؛ به عنوان مثال، دانش‌آموزی که خود را در رشته ریاضی فیزیک آماده تحصیل در رشته‌های الکترومکانیک یا هوا فضا می‌نماید، علاقه‌ای به مطالعه برخی از دروس در خارج حوزه مذکور نداشته، و در واقع نظام آموزشی در گستره یادگیری، او را ملزم ساخته تا زمان و عمر خویش را صرف برخی واحدهای درسی نماید که هیچ سنخیتی با رشته او نداشته و اصولاً با سایر رشته‌ها همچون علوم انسان همسو است. با این وصف اندیشمندانی همچون ارسطو همواره بر این امر تاکید می‌نمودند که اصولاً فضای یادگیری برای فرد باید به گونه‌ای مهیا گردد تا یادگیری واقعی ایجاد گردد. شاید یکی از دلایل افت تحصیلی در دوران اولیه مدرسه، به نقضی مربوط باشد که از جهت الزام نظام آموزشی به یادگیری اجباری برخی دروس غیر مرتبط با علاقه و هدف‌گیری دانش‌آموزان مرتبط باشد، لذا در فرایند یاددهی-یادگیری نوین امروزی، تلاش می‌گردد تا محتوای دروس و برنامه‌های درسی، به گونه‌ای تنظیم گردد تا با رشته‌های تحصیلی و مفاد آن همسویی کامل‌تری داشته باشد (ابوالکاشف نوری و همکاران، ۱۴۰۰).

نظر براین است که آزادی یادگیری می‌تواند با خوش‌بینی آموزشی<sup>۳</sup> مرتبط باشد. خوش‌بینی آموزشی یک ساختار نوظهور و متشکل از کارآمدی جمعی و اعتماد به والدین و دانش‌آموزان است. خوش‌بینی آموزشی از برجسته‌ترین سازه‌های شخصیتی و متشکل از شناخت‌های مثبت است (کارور، شیر و زگراشتوم، ۲۰۱۰<sup>۴</sup>)، که نوع رفتارهای فرد را تعیین می‌کند. از طرفی این ساختار یکی از ویژگی‌های جمعی پنهان مدارس است که به عنوان ابزاری برای اندازه‌گیری فرهنگ مدرسه مورد استفاده قرار می‌گیرد. افراد خوش‌بین تجربه‌های منفی را با نسبت دادن علت آن‌ها به عوامل بیرونی، گذرا و خاص تبیین می‌کنند و توانایی خود را در گذر از این تجربه‌ها دست‌کم نمی‌گیرند (گولر و کریمگول، ۲۰۱۰<sup>۵</sup>). در این خصوص نتایج مطالعه یو-لینگ<sup>۶</sup> (۲۰۱۹) به ارتباط مثبت و معنادار بین آزادی یادگیری با نگرش مثبت آموزشی (خوش‌بینی آموزشی) در دانش‌آموزان اشاره کردند. همچنین نتایج مشابهی در مطالعه برلین و روهمان<sup>۷</sup> (۲۰۲۰) نیز گزارش شده است.

بعلاوه، یادآوری این نکته می‌تواند بسیار حائز اهمیت باشد که در برخی تحقیقات اثبات گردیده که ساختار خوش‌بینی آموزشی می‌تواند فضای حاکم بر آموزش را لذت بخش‌تر کرده و کارآمدی را هم در دانش‌آموز و هم در معلم افزایش دهد (مومنی و همکاران، ۱۳۹۵). چنانچه لیو<sup>۸</sup> (۲۰۲۲) در مطالعه‌ای نشان داد که ارتباط معناداری بین خوش‌بینی آموزشی و تعهد تحصیلی وجود دارد. با این وصف موضوع مثبت اندیشی و نفوذ آن در فرایند تحصیلی از مولفه‌های بسیار مهم محسوب می‌گردد، از دیگر مولفه‌هایی که می‌تواند در فرایند تحصیل دانش‌آموزان از اثرگذاری مناسبی برخوردار باشد پیوند به مدرسه<sup>۹</sup> است. پیوند به مدرسه، اشاره به ارتباطات فرد به مدرسه و دیگر جنبه‌های زندگی تحصیلی دارد. اولسنر<sup>۱۰</sup> و همکاران (۲۰۱۰) پیوند به مدرسه

<sup>۱</sup>-Freedom learning<sup>۲</sup>- Hroncich<sup>۳</sup>- academic optimism<sup>۴</sup>- Carver, Scheier, & Segerstrom<sup>۵</sup>- Gürol & Kerimgil<sup>۶</sup>- Yu-Ling<sup>۷</sup>- Berlian & Rohman<sup>۸</sup>- Lu<sup>۹</sup>- School bonding<sup>۱۰</sup>- Oelsner

را شامل مشارکت در مدرسه، تعهد به ارزش‌ها و باور نسبت به مدرسه تعریف کرده‌اند. همچنین آندرمان<sup>۱۱</sup> (۱۹۹۹) پیوند به مدرسه را، احساس دانش‌آموزان از مورد احترام واقع شدن و احساس راحتی در مدرسه می‌دانند. پیوند به مدرسه نشان دهنده یک اصطلاح گسترده برای توصیف روابط دانش‌آموزان با مدرسه است. اولین درک جامع در خصوص پیوند به مدرسه براساس نظریه پیوند اجتماعی یا کنترل اجتماعی هیرشی<sup>۱۲</sup> (۱۹۶۹) مفهوم سازی شد. از نظر هیرشی (۱۹۶۹) هر کدام از این عوامل، همبستگی بالایی با بقیه دارد و تضعیف یک عامل به تضعیف سایر عوامل خواهد انجامید. در نظریه جدید گات فردسون و هیرشی<sup>۱۳</sup> (۱۹۹۰) پیوند به مدرسه، نتیجه خودکنترلی فرد در نظر گرفته شده است. طبق این نظریه، دانش‌آموزانی که خودکنترلی پائینی دارند، در پیوند به مدرسه نیز دچار مشکل خواهند شد. در الگوی رشد اجتماعی<sup>۱۴</sup> که گسترش یافته نظریه کنترل است؛ فرصت درگیری یا مشارکت، مهارت مشارکت و تقویت این مشارکت‌ها، سه عامل ضروری پیوند به مدرسه است (کاتالانو و هاوکینز<sup>۱۵</sup>، ۱۹۹۶). در این خصوص ژانگ<sup>۱۶</sup> (۲۰۲۱) براساس مطالعه کیفی خود بیان نمود که وجود آزادی یادگیری در دانشجویان زمینه مطلوبی برای پیشرفت تحصیلی و گرایش دانشجویان به تحصیلی ایجاد کرده است. تورنر<sup>۱۷</sup> و همکاران (۲۰۲۴) در مطالعه خود نشان داد که آزادی یادگیری توانایی پیش‌بینی ارتباط مثبت بین دانش‌آموزان و مدرسه را دارد. با توجه به مباحث فوق و اهمیت توجه به امور آموزشی دانش‌آموزان و شناسایی عوامل موثر بر این مهم، بسیار حائز اهمیت است. براین اساس مطالعه حاضر با هدف بررسی نقش آزادی یادگیری در پیش‌بینی خوش‌بینی تحصیلی و پیوند به مدرسه دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه صورت گرفت.

## ۲. روش پژوهش

روش پژوهش حاضر توصیفی از نوع همبستگی می‌باشد. جامعه آماری تحقیق حاضر کلیه دانش‌آموزان دختر دوره دوم متوسطه شهر سمنان در سال تحصیلی ۱۴۰۳-۱۴۰۴ بودند که به روش نمونه‌گیری دردسترس تعداد ۱۵۰ نفر به عنوان نمونه آماری انتخاب شدند. مبتنی بر فرمول  $n=8x+50$  تعداد نمونه آماری ۹۰ نفر بود که در این مطالعه به منظور افزایش اعتبار بیرونی پژوهش تعداد ۱۵۰ نفر به عنوان نمونه آماری انتخاب شدند. فرمول فوق متلق به فیدل و تاباچنیک<sup>۱۸</sup> (۲۰۱۳) می‌باشد که در آن  $X$  برابر تعداد متغیرهای ملاک و پیش بین می‌باشد. بعد از انتخاب نمونه آماری پرسشنامه‌های پژوهشی در اختیار دانش‌آموزان قرار گرفت تا تکمیل کنند. در نهایت پرسشنامه‌ها بعد از تکمیل شدن جمع‌آوری و داده‌ها با آزمون ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون تک متغیره و با نرم افزار آماری SPSS نسخه ۲۱ مورد تجزیه قرار گرفت. ابزار گردآوری اطلاعات در این تحقیق پرسشنامه‌ای می‌باشد که شامل:

۲) **پرسشنامه آزادی یادگیری:** به منظور اندازه‌گیری متغیر آزادی یادگیری از پرسشنامه خودتنظیمی تحصیلی که مشتمل بر ۳۰ گویه است استفاده شد. این پرسشنامه توسط سواری و عرب‌زاده (۱۳۹۲) تنظیم گردیده است. ساخت و تنظیم این پرسشنامه از طریق مطالعه ماده‌های برخی از پرسش‌نامه‌های خارجی و مصاحبه با تعدادی از دانش‌آموزان متوسطه آموزش و پرورش ناحیه یک اهواز و نهایتاً تحلیل عاملی اکتشافی بدست آمد و دارای ۳۰ سوال تشکیل شده است. نمره گذاری پرسشنامه بصورت طیف لیکرت می‌باشد که برای گزینه‌های «کاملاً موافقم»، «موافقم»، «بی نظرم»، «مخالقم» و «کاملاً مخالفم» به ترتیب امتیازات ۵، ۴، ۳، ۲ و ۱ در نظر گرفته می‌شود. پایایی پرسشنامه خودتنظیمی تحصیلی از طریق آلفای کرونباخ برای کل پرسشنامه ۰/۸۷ برآورد شد. ضمناً روایی آن از طریق تحلیل عاملی تأییدی بررسی و تأیید شد (سواری و عرب زاده، ۱۳۹۲).

<sup>۱۱</sup> Anderman & Anderman

<sup>۱۲</sup> Hirschi's social control theory

<sup>۱۳</sup> Gottfredson

<sup>۱۴</sup> Social Development Model

<sup>۱۵</sup> Catalano & Hawkins

<sup>۱۶</sup> Zhang

<sup>۱۷</sup> Turner

<sup>۱۸</sup> Tabachnick & Fidell

۲) پرسشنامه خوش‌بینی آموزشی<sup>۱۹</sup> پرسشنامه خوش‌بینی تحصیلی دانش‌آموز توسط اسپنچن موران<sup>۲۰</sup> و همکاران (۲۰۱۳)، ساخته شده دارای ۲۸ گویه است. این پرسشنامه دارای سه خرده مقیاس تأکید تحصیلی دانش‌آموزان (۸ گویه)، اعتماد دانش‌آموزان به معلمان (۱۰ گویه) و احساس هویت دانش‌آموزان نسبت به مدرسه (۱۰ گویه) است (اسپنچن‌موران و همکاران، ۲۰۱۳). این پرسشنامه براساس مقیاس ۵ درجه‌ای لیکرت از خیلی کم (۱) تا خیلی زیاد (۵) تنظیم شده است. روایی و پایایی پرسشنامه در پژوهش اسپنچن‌موران و همکاران (۲۰۱۳)، برای هر یک از خرده مقیاس‌های بالا به ترتیب برابر، ۰/۹۳، ۰/۹۶، ۰/۹۷ به دست آمد که نشان از مطلوب بودن پایایی پرسشنامه دارد. پایایی پرسشنامه در پژوهش مرادی و همکاران (۱۳۹۳) برای هر یک از خرده مقیاس‌ها به ترتیب بالا برابر ۰/۹۱، ۰/۸۶، ۰/۸۹ و برای کل ابزار ۰/۹۲ به دست آمد. همچنین قدم‌پور و همکاران (۱۳۹۶) با بررسی ویژگی‌های روان‌سنجی این پرسشنامه نشان داد که کل پرسشنامه و مؤلفه‌های آن از ضریب پایایی به ترتیب برای مقیاس‌های بالا برابر ۰/۹۵، ۰/۸۵ و ۰/۹۰ برخوردار هستند (قدم‌پور و همکاران، ۱۳۹۶).

۳) پرسشنامه پیوند به مدرسه: در این پژوهش، از پرسشنامه‌های پیوند به مدرسه سرنکوپیچ و جوردانو<sup>۲۱</sup> (۱۹۹۲)، استفاده شد. این پرسشنامه دارای ۱۸ سوال پنج گزینه‌ای است که گزینه‌های آن به ترتیب از ۱ تا ۵ نمره گذاری می‌شوند. حداقل نمرات ۱۸ و حداکثر نمرات ۹۰ می‌باشد. این پرسشنامه دارای چهار خرده مقیاس دلبستگی به معلم (سوالات ۷-۱)، دلبستگی به مدرسه (۱۲-۸)، مشارکت در مدرسه (۱۵-۱۳) و تعهد به مدرسه (۱۸-۱۶) است. سرنکوپیچ و جوردانو (۱۹۹۲) پایایی این پرسشنامه با روش ضریب آلفای کرونباخ و تصنیف به ترتیب برابر ۰/۸۳ و ۰/۷۹ گزارش کردند. همچنین در ایران در پژوهش قاضی طباطبایی و همکاران (۱۳۸۹) همسانی درونی کل سوال‌ها با محاسبه آلفای کرونباخ ۰/۹۳ بدست آمده است. همچنین روایی سازه پرسشنامه از طریق محاسبه ضریب همبستگی بین آزمون و خرده آزمون‌ها در سطح بالایی گزارش (I=۰/۷۴۱) شد (قاضی طباطبایی و همکاران، ۱۳۸۹).

### ۳. یافته‌های پژوهش

براساس یافته‌ها ۴۰ دانش‌آموزان پایه اول، ۳۱/۳۳ درصد پایه دوم و ۲۸/۶۷ پایه سوم هستند. همچنین میانگین سنی ۱۷/۰۹ با انحراف معیار ۱/۱۹ و معدل تحصیلی ۱۸/۰۳ با انحراف معیار ۲/۴۵ می‌باشد.

جدول ۱. میانگین و انحراف استاندارد متغیرهای پژوهش و نتایج آزمون نرمال بودن

| متغیر           | میانگین | انحراف معیار | آماره K-S | کولموگروف-اسمیرنوف  |
|-----------------|---------|--------------|-----------|---------------------|
| آزادی یادگیری   | ۸۸/۴۳   | ۶/۲۷         | ۰/۹۷۴     | سطح معنی داری ۰/۴۲۵ |
| خوش‌بینی تحصیلی | ۸۵/۱۲   | ۶/۵۹         | ۱/۵۲۰     | ۰/۱۹۸               |
| پیوند به مدرسه  | ۵۹/۷۸   | ۵/۷۳         | ۱/۴۰۷     | ۰/۲۱۱               |

طبق نتایج جدول (۱) میانگین آزادی یادگیری ۸۸/۴۳، خوش‌بینی تحصیلی ۸۵/۱۲ و پیوند به مدرسه ۵۹/۷۸ است. نتایج آزمون نرمال بودن کولموگروف-اسمیرنوف نشان داد که سطح معنی‌داری بالای ۰/۰۵ در احتمال آماره در متغیرها نشان‌دهنده نرمال بودن متغیرها بوده و استفاده از آزمون پارامتریک برای آزمون فرض است.

<sup>۱۹</sup> academic optimism questionnaire

<sup>۲۰</sup> Tschannen-Moran

<sup>۲۱</sup> Cernkovich & Giordano

جدول ۲. ضریب همبستگی پیرسون بین آزادی یادگیری با پیوند به مدرسه و خوش بینی تحصیلی در دانش آموزان

| متغیر           | آزادی یادگیری | پیوند به مدرسه | خوش بینی تحصیلی |
|-----------------|---------------|----------------|-----------------|
| آزادی یادگیری   | ۱             |                |                 |
| پیوند به مدرسه  | ۰/۴۱۷**       | ۱              |                 |
| خوش بینی تحصیلی | ۰/۴۹۰**       | ۰/۳۸۵**        | ۱               |

\*\* معنی داری آزمون برای سطح خطای ۰/۰۱

همانطور که جدول (۲) نشان می دهد بین آزادی یادگیری با پیوند به مدرسه ( $r = 0.417$ ؛  $p < 0.01$ ) و خوش بینی - تحصیلی ( $r = 0.490$ ؛  $p < 0.01$ ) در دانش آموزان دوره دوم متوسطه رابطه مثبت و معنی داری وجود دارد.

جدول ۳. نتایج تحلیل رگرسیون تک متغیره برای تعیین سهم آزادی یادگیری در پیش بینی پیوند به مدرسه در دانش آموزان

| P         | T     | ضرایب استاندارد | ضرایب غیر استاندارد    |         | متغیر پیش بین |
|-----------|-------|-----------------|------------------------|---------|---------------|
|           |       | BETA            | SE                     | B       |               |
| ۰/۰۰۹     | ۲/۷۲۰ |                 | ۱۳/۹۹۴                 | ۳۸/۰۵۹۳ | Constant      |
| ۰/۰۰۰     | ۶/۹۶۷ | ۰/۴۱۷           | ۰/۱۵۳                  | ۱/۰۶۱   | آزادی یادگیری |
| F= ۳۵/۵۳۲ |       | R = ۰/۴۱۷       | R <sup>2</sup> = ۰/۱۷۳ |         | P<۰/۰۰۱       |

همانطور که در جدول (۳) مشاهده می شود میزان F مشاهده شده معنادار است ( $p < 0.01$ ) و ۱۷/۳ درصد از پیوند به مدرسه در دانش آموزان از طریق آزادی یادگیری تبیین می شود.

جدول ۴. نتایج تحلیل رگرسیون تک متغیره برای تعیین سهم آزادی یادگیری در پیش بینی خوش بینی تحصیلی در دانش آموزان

| P         | T     | ضرایب استاندارد | ضرایب غیر استاندارد    |        | متغیر پیش بین |
|-----------|-------|-----------------|------------------------|--------|---------------|
|           |       | BETA            | SE                     | B      |               |
| ۰/۰۰۰     | ۵/۷۴۳ |                 | ۴/۵۴۴                  | ۲۶/۰۹۶ | Constant      |
| ۰/۰۰۱     | ۴/۶۱۶ | ۰/۴۹۰           | ۰/۱۱۵                  | ۰/۶۷۴  | خودتعیین گری  |
| F= ۳۹/۴۵۷ |       | R = ۰/۴۹۰       | R <sup>2</sup> = ۰/۲۴۰ |        | P<۰/۰۰۱       |

همانطور که در جدول (۴) مشاهده می شود میزان F مشاهده شده معنادار است ( $p < 0.01$ ) و ۲۴ درصد از خوش بینی تحصیلی دانش آموزان از طریق آزادی یادگیری تبیین می شود.

#### ۴. بحث و نتیجه گیری

پژوهش حاضر با هدف تعیین نقش آزادی یادگیری در پیش بینی پیوند به مدرسه و خوش بینی تحصیلی در دانش آموزان دوره دوم متوسطه انجام شد. نتایج به دست آمده نشان داد که بین آزادی یادگیری با پیوند به مدرسه در دانش آموزان دوره دوم متوسطه رابطه مثبت و معنی داری وجود دارد. همچنین نتایج آزمون رگرسیون نشان داد آزادی یادگیری توانایی پیش بینی

معنادار پیوند به مدرسه در دانش آموزان را دارد. نتایج به دست آمده با یافته های مطالعات ژانگ (۲۰۲۱) و تورنر و همکاران (۲۰۲۴) همسویی داشت. در این خصوص ژانگ (۲۰۲۱) براساس مطالعه کیفی خود بیان نمود که وجود آزادی یادگیری در دانشجویان زمینه مطلوبی برای پیشرفت تحصیلی و گرایش دانشجویان به تحصیلی ایجاد کرده است. تورنر و همکاران (۲۰۲۴) نیز در مطالعه خود نشان داد که آزادی یادگیری توانایی پیش‌بینی ارتباط مثبت بین دانش‌آموزان و مدرسه را دارد.

در تبیین این یافته قابل بیان است که ماهیت آزادی یادگیری بر این مبنا استوار است، که اصولاً فرایند یاددهی و یادگیری در راستای میل و علاقه یادگیرنده قرار نگرفته باشد، آموزش از اثربخشی مناسبی برخوردار نخواهد بود، به عبارت دیگر در یک نظام آموزشی ناکارآمد، دانش‌آموزان الزاماً باید مصادیقی را یادگرفته و یا حفظ نمایند، که اولاً هیچ علاقه‌ای به آن ندارند و دوم اینکه احتمال کارآمدی برای آنها در آینده وجود نداشته باشد، بنابراین در یک دور و تسلسل آموزشی، نظام یاددهی-یادگیری، دانش‌آموزان را ملزم می‌سازد تا محتوایی را بیاموزند که خود هیچ علاقه‌ای به آن نداشته و با آنچه که پیرامون آن هدف‌گذاری می‌نمایند، فاقد سنخیت می‌باشد (ابوالکاشف نوری و همکاران، ۱۴۰۰)؛ در مقابل وجود آزادی یادگیری زمینه را برای دانش‌آموز فراهم می‌کند تا براساس میل و علاقه خود در خصوص یادگیری به فعالیت بپردازند که این عامل بر پیوند به مدرسه دانش‌آموزان تاثیر مثبت دارد.

بخش دیگر نتایج به دست آمده نشان داد که بین آزادی یادگیری با خوش‌بینی تحصیلی در دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه رابطه مثبت و معنی داری وجود دارد. همچنین نتایج آزمون رگرسیون نشان داد آزادی یادگیری توانایی پیش‌بینی معنادار خوش‌بینی تحصیلی در دانش‌آموزان را دارد. نتایج به دست آمده با یافته های مطالعات یو-لینگ (۲۰۱۹) و برلاین و روهمان (۲۰۲۰) همسویی داشت. در این خصوص نتایج مطالعه یو-لینگ (۲۰۱۹) به ارتباط مثبت و معنادار بین آزادی یادگیری با نگرش مثبت آموزشی (خوش‌بینی آموزشی) در دانش‌آموزان اشاره کردند. همچنین نتایج مشابهی در مطالعه برلاین و روهمان (۲۰۲۰) نیز گزارش شده است.

نتیجه به دست آمده براساس نظریه به برون قابل تبیین قابل بیان است به عقیده برونر یادگیری دارای سه جنبه‌ی همزمان است: ۱- کسب معلومات جدید؛ ۲- دگرگون‌سازی معلومات؛ ۳- نظارت به صحت و کفایت معلومات و بالاخره: نظریه‌ی یادگیری اکتشافی یک نظریه‌ی شناختی است و در زمینه‌ی ادراک، انگیزش، تفکر و تنظیم مسایل یادگیری بررسی می‌کند. روش او گرینشی یا التقاطی است و به اموری مانند گزینش، حفظ و تغییر و تبدیل معلومات علاقه دارد و انسان را موجودی کارکردگرا می‌نامد. براساس نظر وی برای کسب معلومات دو عامل انگیزش و ارزش دارای اهمیت می‌باشد. یادگیری هنگامی حاصل می‌شود که ساختارهای معنادار به یکدیگر ارتباط یابند وی بهترین راه دستیابی به معلومات را یادگیری فعال می‌شناسد که از راه مفهوم‌سازی یا طبقه‌بندی حاصل می‌شود (سیوک، ۲۰۰۸)؛ براین اساس اگر فرد آزادانه در امر یادگیری خویش مشارکت نماید، هر دو عامل انگیزش و ارزش برای وی تداعی می‌شود که این موضوع موجب می‌شود تا فرد برای تحصیل خود نگرش خوش بینانه‌ای داشته باشد.

در مجموع با توجه به نتایج حاصله می‌توان بیان کرد آزادی یادگیری به عنوان متغیر موثر در کارکردهای تحصیلی (پیوند به مدرسه و خوش‌بینی تحصیلی) دانش‌آموزان بوده و توجه به این متغیر می‌تواند زمینه موثر در خصوص ارتقاء پیوند به مدرسه و خوش‌بینی تحصیلی در دانش‌آموزان داشته باشد. از آنجایی که این پژوهش بر روی دانش‌آموزان دختر دوره دوم متوسطه صورت گرفته است، بنابراین، در تعمیم نتایج به عمل آمده به سایر مقاطع تحصیلی باید احتیاط گردد. به ویژه اینکه براساس مطالعات پیشین بین سن فراگیران و میزان خودتعیین‌گری آنان تفاوت‌های به چشم می‌خورد. استفاده صرف از پرسشنامه به عنوان ابزار گردآوری داده‌ها از محدودیت دیگر این پژوهش است. محدود بودن جامعه آماری دانش‌آموزان دختر یکی دیگر از محدودیت‌های این مطالعه است. براین اساس پیشنهاد می‌گردد چنین پژوهشی بر روی سایر مقاطع تحصیلی به منظور دستیابی به نتایج منسجم‌تر و کلی‌تر، صورت گیرد. همچنین پیشنهاد می‌شود علاوه بر استفاده از پرسشنامه از روش‌های دیگر جمع‌آوری اطلاعات استفاده شود. بعلاوه پیشنهاد می‌شود این مطالعه بر روی دانش‌آموزان پسر نیز برای افزایش تعمیم

پذیری نتایج انجام گیرد.

## منابع

- ایشنگر، آ. (۲۰۱۹). برابری و کیفیت آموزش، ترجمه مهناز ابوالکاشف نوری، صابر صیدی، محبوبه نیکبخت. (۱۴۰۰). تهران: ناشر: پالیز سخن.
- سواری، کریم و عرب زاده، شیمیا. (۱۳۹۲). ساخت و تعیین ویژگی‌های روانسنجی پرسشنامه خودتنظیمی تحصیلی کریم سواری و شیمیا عرب زاده. مجله روان شناسی مدرسه، تابستان ۱۳۹۲، دوره ۲، شماره ۹۲/۲-۷۵.
- عزیزپور، لیلا. (۱۳۹۸). مقایسه کیفیت زندگی تحصیلی، یادگیری معنی دار و آزادی یادگیری در دانش آموزان تیز هوش و عادی، پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد اسلامی واحد اردبیل.
- قاضی طباطبایی، سید محمود؛ حجازی، الهه و رضایی شریف، علی. (۱۳۸۹). آزمون تئوری های مساله اجتماعی پیوند با مدرسه در بین دانش آموزان مقطع ابتدایی. بررسی مسایل اجتماعی ایران (نامه علوم اجتماعی)، ۱(۲)، ۱۱۳-۱۳۸.
- قدم پور، عزت اله؛ قاسمی، محمد؛ بلوطی، پیر؛ حسونند، باقر و خلیلی گشنیگانی، زهرا. (۱۳۹۶). ویژگی های روانسنجی مقیاس اشتیاق تحصیلی دانش آموزان. فصلنامه اندازه گیری تربیتی، دانشگاه علامه طباطبائی، ۸(۲۹): ۱۸۴-۱۶۷.
- مومنی مهموئی، حسین و جلالی بازاری، سعید. (۱۳۹۵). رابطه بین خوش بینی تحصیلی با انگیزه پیشرفت و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان، رهیافتی نو در مدیریت آموزشی، ۷(۲): ۲۰۰-۱۷۱.
- نظری نیا، مرضیه؛ صفرنواده، مریم؛ شفیع، ناهید، و اسمعیل زاده، زهره. (۱۴۰۱). وضعیت هدایت تحصیلی دانش آموزان دوره اول متوسطه آموزش و پرورش شهر تهران. سبک زندگی اسلامی با محوریت سلامت، ۶(۴)، ۳۲۳-۳۲۷.
- Anderman, L.H. & Anderman, E.M. (1999). Social predictors of changes in students' achievement goal orientations. *Contemporary Educational Psychology*, 24(1), 21-37.
- Berlian, F. M., & Rohman, A. (2020). A Self-Government School with the Freedom to Determinate their Own Ideal Concept of Liberal School in Sanggar Anak Alam. In 3rd International Conference on Learning Innovation and Quality Education (ICLIQE 2019) (pp. 718-726). Atlantis Press.
- Carver, C. S., Scheier, M. F., & Segerstrom, S. C. (2010). Optimism clinical psychology. Coving ton, M. U. (1994). The self-worth theory of achievement motivation: Findings and implications. *Elementary School Jonrnal*, 85(1): 5-20.
- Cernkovich, S.A. & Giordano, P.C. (1992). School bonding, race, and delinquency. *Criminology*, 30, 261-291.
- Gürol, M., & Kerimgil, S. (2010). Academic optimism. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 9, 929-932.
- Hawkins, J. D., Catalano, R. F., & Miller, J. Y. (1992). Risk and protective factors for alcohol and other drug problems in adolescence and early adulthood: implications for substance abuse prevention. *Psychological bulletin*, 112(1), 64-70.
- Hirschi, T. (1969). *Causes of delinquency*. Berkeley, CA: University of California Press.
- Hroncich, C. (2023). Friday Feature: Freedom Learning Academy.
- Lu, D. (2022). EFL teachers' optimism and commitment and their contribution to students' academic success. *Frontiers in Psychology*, 12, 752759.
- Oelsner, J. Lippold, A. & Greenberg, T. (2010). Factors influencing the development of school bonding among middle school students. *The Journal of Early Adolescence*, 20(8), ۱-۲۵.

- Seligman, M. E. P., Steen, T. A., Park, N. & Peterson, C. (2005). Positive psychology progress, empirical validation of interventions. The American Psychological Association, ۶۰ (۵), ۴۱۰-۴۲۱.
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2013). Using Multivariate Statistics (6th ed.). Boston, MA: Pearson.
- Tschannen-Moran, M., Bankole, R.A., Mitchell, R.M. & Moore J.r, D.M. (2013). Student academic optimism: A confirmatory factor analysis. Journal of Educational Administration, 51 (2), 150-175
- Turner, R., Webb, O., & Pritchard, C. (2024). 'A freedom of students to choose': Student and staff perspectives on the future role of online learning in higher education. Innovations in Education and Teaching International, 61(6), 1164-1183.
- Zhang, X. (2016). Study on learning freedom and flexible teaching management. In 2016 International Conference on Education, Sports, Arts and Management Engineering (pp. 663-666). Atlantis Press.